

– прибутковість для організації, тобто обсяги виробництва, структура витрат і ринкові ціни на пропонований товар мають забезпечувати успішне функціонування в обраній сфері діяльності і отримувати достатній ефект.

Висновки. Таким чином, розглянуті конкурентні стратегії спрямовані на підвищення конкурентоспроможності підприємства за рахунок відповідних конкурентних переваг і слугують орієнтиром його майбутньої діяльності. На думку більшості вчених-економістів, випередження конкурентів за всіма параметрами неможливе. У зв'язку з цим розробка стратегії підвищення конкурентоспроможності має ґрунтуватись на чіткому визначенні цілей діяльності підприємства, його конкурентного потенціалу та конкурентних переваг, масштабів охоплення ринку і сприяти зміцненню ринкових позицій підприємства.

Література.

1. **Азоєв Г.А.** Конкуренция: анализ, стратегия и практика / **Г.А. Азоєв.** – М. : ЦЭИМ, 2001. – 207 с.
2. **Іванов Ю.Б.** Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства: [Монографія] / **Ю.Б. Іванов** та ін.; за заг. ред. **Ю.Б. Іванова**; ХНЕУ. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2006 – 383 с.
3. **Портер М.** Конкуренция / **М. Портер.** – М. : Вильямс, 2005. – 608 с.
4. **Портер М.** Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов / **М. Портер**; пер. с англ. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2005. – 234 с.
5. **Саєнко М.Г.** Стратегія підприємства: [підручник] / **М.Г. Саєнко.** – Тернопіль : «Економічна думка». – 2006. – 390 с.
6. **Тищенко А.Н.** Формирование конкурентной позиции предприятия в условиях кризиса: [Монография] / **А.Н. Тищенко** и др. – Х. : Инжэк, 2007. – 375 с.
7. **Томпсон А.А.** Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа / **А.А. Томпсон, А.Дж. Стрикленд**; пер. с англ. – [17-е изд.]. – М. : ИД «Вильямс», 2007. – 928 с.
8. **Шершньова З.Є.** Стратегічне управління : [підручник] / **З.Є. Шершньова.** – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : КНЕУ, 2004. – 699 с.

УДК 330.13

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

STRATEGIC MANAGEMENT IN THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF REGIONS

ФОЛОВКО А.В., студент магістратури*

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

В статті розглянуто теоретичні аспекти стратегічного управління в соціально-економічному розвитку регіонів, досліджено особливості підходів до розуміння поняття «стратегія» в аспекті регіонального управління та визначено сукупність взаємозалежних управлінських процесів стратегічного управління в соціально-економічному розвитку регіонів.

Ключові слова: стратегія, стратегічне управління, соціально-економічний розвиток, регіони, управління.

* Науковий керівник – Дудник О.В., к.е.н., доцент

The theoretical aspects of strategic management in socio-economic development of regions are considered in the article, peculiarities of approaches to understanding the concept of «strategy» in the aspect of regional governance are investigated and the set of interdependent management processes of strategic management in socio-economic development of regions is determined.

Key words: *strategy, strategic management, socio-economic development, regions, management.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розвиток держави залежить від ефективності функціонування національної економіки, в свою чергу на останню впливає рівень соціально-економічного розвитку її областей. Кожен регіон є особливим, що спричинене галузевою, функціональною диференціацією та різним географічним розташуванням. А тому питання управління соціально-економічним розвитком регіонів в стратегічному вимірі є актуальним та потребує додаткового вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань спрямованих на розвиток регіонів приділяли увагу такі вчені як М.І. Долішній, М.В. Диха, Г.В. Жаворонкова, В.І. Захарченко, З.В. Холоднюк, О. Берданова, В. Вакуленко та інші.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є визначення теоретичних основ стратегічного управління в соціально-економічному розвитку регіонів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Найвищу юридичну силу в системі нормативно-правового забезпечення управління соціально-економічним розвитком на регіональному рівні має Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.

Згідно з Конституцією України наша держава визначена як соціальна, що накладає на неї певні зобов'язання відносно стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку. Водночас сформовані в Україні політична та економічна системи характеризуються низькою ефективністю. Через складність і взаємозалежність проблем суспільства (в тому числі соціальних) соціально-економічна стратегія розвитку потребує реформування, яке має ґрунтуватися на наукових засадах й усвідомленні принципів підходів у визначенні стратегічних пріоритетів соціально-економічної політики, де закладаються напрями та цілі змін [2].

Правові аспекти процесу управління соціально-економічним розвитком на регіональному рівні, встановлення та закріплення його заходів та механізму реалізації визначаються нормативно-правовими актами, іншими офіційними документами, за допомогою яких досягається визначеність правового регулювання, стабільність і захищеність регіональних політико-економічних та соціальних правовідносин.

Становлення цілісної системи прогнозування та планування в Україні на державному рівні розпочалося з прийняттям Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 р. № 1602-III, який визначає основні форми державного планування, порядок їх розробки та реалізації [4].

На основі аналізу і узагальнення існуючих визначень поняття «стратегія» можливо зробити висновок, що стратегію розвитку регіону можна розглядати у широкому і вузькому значеннях. Вузьке розуміння стратегії виходить із її тлумачення як дії, що спрямована на досягнення мети. В цьому контексті стратегія розвитку регіону характеризується комплексом дій, які покликані привести до досягнення цільових орієнтирів розвитку – сталого економіко-соціо-екологічного розвитку регіону.

Широкі тлумачення поняття стратегії впливає з її розгляду як процесу досягнення стратегічної мети, що включає в себе етапи формування, реалізації, моніторингу реалізації та, у разі потреби, корегування структури цілей і завдань стратегії. Такий підхід до визначення поняття стратегія має інтегративний характер і дозволяє об'єднати весь процес управління переходом регіону до сталого економіко-соціо-екологічного розвитку. Слід зауважити, що при розгляді стратегії як процесу, поняття «стратегії» і «стратегічного плану» не тотожні між собою. Стратегічний план є одним з проявів стратегії і виступає як один з інструментів її реалізації.

Розвиток регіону можна розглядати як процес поступової зміни стану його економіко-соціо-екологічної системи, що обумовлює зміну, зростання та поліпшення характеристик регіонального відтворювального процесу. Регіон являє собою триєдність середовищ: природного, матеріального (створеного людиною) та соціального. Об'єднує ці три середовища регіональний відтворювальний процес. При цьому, слід виділити провідну роль економічної

підсистеми регіону, як такої, де відбувається переважаюча кількість процесів по перетворенню факторів виробництва та створюються матеріальні блага. Вона є відповідальною за ефективність функціонування регіону, як системи в цілому. З цього випливає, що знаходження шляхів гармонізації і збалансування взаємодії природного, матеріального та соціального середовищ регіону, є завданням підвищення ефективності функціонування, перш за все, його економічної підсистеми.

Формування стратегії розвитку регіону ґрунтується на визначенні досягнутого ним стану. Важливість реалізації цієї задачі виходить з необхідності адекватної оцінки вихідних умов щодо досягнення визначених цілей розвитку регіону. В роботі здійснено узагальнення існуючих підходів до оцінки стану регіону (економічних, соціальних, екологічних підсистем). Обґрунтовано, що підхід до визначення досягнутого стану регіону повинен ґрунтуватися на оцінці стану економічної і соціальної підсистем, їх взаємодії між собою та екологічною підсистемою, що дозволяє адекватно оцінити соціальні та екологічні наслідки економічного розвитку.

Теоретичною основою впровадження стратегічного підходу до управління регіоном є результати дослідження та встановлення закономірностей, що визначають його розвиток.

В першу чергу слід вказати на відповідність системи управління об'єкту управління. Ця закономірність є формою прояву основного закону громадського розвитку – закону відповідності продуктивних сил і виробничих стосунків, що характеризує нерівномірності розвитку громадських систем. Характер і результативність процесів соціально-економічного розвитку в регіоні безперервно міняється, що обумовлює протиріччя, суть якого полягає в невідповідності суб'єкта і об'єкту управління. Це протиріччя стимулює постійне вдосконалення усіх елементів системи управління регіоном і складає суть даної закономірності.

Інша закономірність полягає в посиленні економічного характеру управління регіоном і витікає з істоти сьогодишнього етапу реформування економічного механізму управління господарством країни, її регіонів.

Дана закономірність проявляється через формування і реалізацію економічних інтересів усіх суб'єктів управління і господарювання, що взаємодіють у сфері соціально-економічного розвитку регіону і управління цим процесом. В результаті не лише у суб'єктів бізнесу, але і у органів управління регіоном виникає мотивація пошуку економічно ефективних варіантів рішення проблем розвитку регіону.

При цьому слід зауважити, що дана закономірність має подвійний характер, бо може стимулювати прийняття економічно привабливих, але не цілком прийнятних з позиції реалізації соціальних або екологічних інтересів рішень. Тому прояв цієї закономірності повинен розглядатися через призму дотримання встановлених вимог і пріоритетів гуманітарного характеру.

Стратегічне управління в соціально-економічному розвитку регіонів складається із сукупності взаємозалежних управлінських процесів, а саме: постановка мети та визначення короткотермінових і довгострокових цілей; аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища; розроблення стратегії функціонування та розвитку; реалізація стратегії розвитку регіону; оцінювання ефективності реалізації стратегії; корекція, контроль та регулювання стратегії.

Висновки. Основою формування стратегії на сучасному етапі слід прийняти концепцію сталого розвитку. Для цього існують як внутрішні, так і зовнішні мотиви та чинники. Узагальнення наукового доробку вітчизняних і закордонних вчених у даній галузі дозволяє стверджувати, що шлях реалізації концепції лежить в площині гармонізації трьох аспектів діяльності суспільства: економічного, соціального та екологічного, а саме через врахування екологічних і соціальних наслідків економічного розвитку суспільства. Сталий розвиток регіону – це досягнення неконфліктного співіснування між населенням регіону (його життєдіяльністю в економічному і соціально-побутовому аспектах) і екосистемою регіону, за умови стабільного функціонування регіональної соціально-економічної системи. Таким чином, сталий розвиток регіону слід конкретизувати як сталий економіко-соціо-екологічний розвиток.

Необхідно також зазначити, що на сьогоднішній день правова база управління соціально-економічним розвитком на регіональному рівні знаходиться, все ще, на стадії формування та

реформування, являє собою сукупність правових норм, прийнятих за різних історичних та економічних умов, певна частина яких відповідає вимогам часу, а інша – застаріла і не може адекватно регулювати процеси управління соціально-економічним розвитком на регіональному рівні.

Література.

1. **Берданова О., Вакуленко В.** Стратегічне планування місцевого розвитку: практичний посібник / Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». Київ : ТОВ «Софія-А», 2012. 88 с.
2. **Диха М.В.** Принципові підходи до визначення стратегії соціально-економічного розвитку держави. Економіка України. 2013. № 2. С. 29-37.
3. **Жаворонкова Г.В., Жаворонков В.О.** Стратегічне управління розвитком регіону. URL : https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=2ahUKEwjo_evxq8PIAhUFQhUIHa4oChgQFjACegQIAhAC&url=http%3A%2F%2Fjrn1.nau.edu.ua%2Findex.php%2FIMV%2Farticle%2Fdownload%2F2872%2F2861&usq=AOvVaw11NKxKOrBpXO9VZSeuoI3B
4. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23.03.2000 р. № 1602–III. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1602-14> (дата звернення: 10.10.2018).
5. **Холоднюк З.В.** Стратегічне управління соціально-економічним розвитком регіону URL : irbis-nbuv.gov.ua

УДК 636.0.082

РІВЕНЬ САМОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЛОКОМ ТА ЄМНІСТЬ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ МОЛОКА В УКРАЇНІ

MILK SELF-SUPPORT LEVEL AND CAPACITY OF THE DOMESTIC MILK MARKET IN UKRAINE

ХОМЕНКО А.Ю., студент магістратури*

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Стан розвитку агропромислового комплексу та галузі молочного скотарства впливає на соціальну та економічну стабільність економічної системи. Проведений аналіз показує, що Україна виробляє молока більше, ніж споживає. Рівень самозабезпечення за досліджує мий період (як відношення обсягів виробництва молока до обсягів споживання) складає біля 1,05-1,29. Тобто існує потенціал для експорту молочної продукції. Споживання на рівні 52 % від науково обґрунтованого рівня свідчить про необхідність його збільшення та розвитку ємності внутрішнього ринку молока. На основі аналізу вважаємо, що держава мусить мати довгострокову комплексну програму розвитку молока продуктового сектору. Зокрема, для початку необхідно забезпечити виробництво молока на рівні раціональної норми споживання.

Ключові слова: молочне скотарство, молокопродуктовий сектор, продуктивність корів, баланс молока, ємність ринку.

* Науковий керівник – Ткаченко С.С., к.е.н., доцент